

Miquel Solans substitueix Francesc Martí Jusmet al capdavant de la Delegació del Govern

El relleu del delegat invisible

Ha representat l'estat a Catalunya durant deu anys. Francesc Martí Jusmet ha viscut, per tant, les glòries i les misèries de la gestió socialista al capdavant del Govern central des d'una posició privilegiada però complexa. Miquel Solans, el nou delegat, ho té ara molt més fàcil.

Era un bon arqueòleg. Havia estat conservador del Museu Arqueològic de la Diputació de Barcelona, on havia començat de becari. Coneixia el llatí i, anys després d'abandonar el món dels intel·lectuals purs, encara conserva les giragoneses d'aquesta llengua. A Francesc Martí Jusmet, que el nomenaven, un 30 de desembre de 1982, delegat del Govern a Catalunya, li agradava bromejar que feia d'ambaixador *in partibus infidelis*. En terra d'infidels. Però Francesc Martí Jusmet, nascut a Barcelona, un 16 de febrer de 1946, no se sentia ambaixador en terra estranya. Només feia broma. Catalunya era casa seva. Cap altra consideració, deia, seria "esquizofrènica". Portava l'estendard d'una nova generació de quadres socialistes: "Allò que és bo per a Espanya, és bo per a Catalunya". Les coses, a partir d'ell, havien de ser diferents.

Entre la cascada de nomenaments d'aquell hivern, s'hi inclouria, dies després, el d'un discret advocat aragonès que s'havia afiliat, el 1975, a Convergència Socialista. Es tractava de Miquel Solans, que aquell novembre eufòric de 1982 va saber que deixaria la representació del PSC al Consell Assessor de RTVE pel càrrec de governador civil de Girona. Ferran Cardenal, un socialista que, de jove, havia estat cristià de base, rebia la

Martí Jusmet era delegat del Govern des del desembre de 1982.

sidència de la Diputació, tenia, ja a les files del PSC-Reagrupament, unes qualitats temperamentals —llest, perseverant i documentat— que l'havien de convertir en un tafaforats perfecte de la nova ortodòxia sorgida del Pacte d'Abril —acords de 1979 entre el PSC i el PSOE—; combinava catalanitat i sentit d'estat, però, a més, volia participar en els ressorts més directes del nou poder socialista que s'acostava. Filava prim. Abans que fos un certificat de supervivència, Martí Jusmet ja era felipista. Enmig de les pugnes entre Obiols i Martín Toval, amb el suport d'Ernest Lluch, pel control del partit, Martí Jusmet va mantenir-se fidel al "corrent principal", als organismes centrals del PSOE —arribaria a ser membre del Comitè Federal—, i a la nova direcció "catalanista" del PSC, que preferia Martí Jusmet abans que cap exmilitant de la Federació Catalana del PSOE. El càrrec de delegat de Govern l'allunyava d'una futura implicació en les

plaça de governador civil de Barcelona. Tant ell com Solans, haurien d'esperar que el seu superior immediat, Francesc Martí Jusmet, prengués possessió del càrrec. Era el 5 de gener de 1983. El canvi.

Aquest jove pallachista, admirador —com tots els pallachistes— de Josep Tarradellas, el seu antecessor a la pre-

eleccions autonòmiques, malgrat que Tarradellas el considerava el futur president de la Generalitat: cap "virrei" no pot accedir —i ho sabia— a l'administració autonòmica, però, almenys, l'arqueòleg en excedència podia acomplir la teoria del cercle: treballar per Espanya sense empenyar Catalunya. Molts es van empre-

nyar, la família li deia virrei en la intimitat, i el conjunt del nacionalisme va creure'l sempre un enemic perillós. Sobretot perquè coneixia el terreny. Deu anys després, molts insisteixen a demanar la desaparició dels governs civils, però Martí Jusmet ha aconseguit que, en l'agenda estratègica del nacionalisme hegemònic, ja no es qüestionï realment la necessitat –o l'obligatorietat– de la Delegació General del Govern a Catalunya. Pujol demana, només, que li consultin els nomenaments.

DEU ANYS I UN DIA

Francesc Martí Jusmet ocupa, oficialment, la seu de la Delegació del Govern com el primer representant d'un govern fort, amb majoria absoluta. "La representació més alta del Govern a la comunitat autònoma", segons un real decret del 10 d'octubre de 1980. Exerceix la seva autoritat "sobre tots els òrgans de l'administració civil de l'estat en territori de la comunitat". Representa, en clau política, un element d'"intrusisme" especialment significatiu el 1983, quan quedaven pendents de negociació molts traspassos i el nou govern volia revisar, exhaustivament, les quantitats econòmiques ja transferides durant el "feble" govern de la UCD. A la vegada, si Martí Jusmet "ostentava" la més alta representació del Govern espanyol a Catalunya, i de "l'administració civil de l'estat", Jordi Pujol ostentava, segons l'Estatut d'Autonomia, la representació "ordinària" de l'estat a Catalunya, la qual cosa, a efectes del protocol, el situa com a primera autoritat en tots els actes civils però el desvincula dels poders executius exercits per la presidència de la Generalitat durant la Segona República. Quan, sense filtres intermedis, comandava totes les estructures de l'estat central, encara que aquestes no en depenguessin orgànicament.

L'existència d'aquest punt de fricció inevitable condicionava, de bon principi, les relacions entre ambdós administracions, la perifèrica i l'autònoma, obertament receloses des de l'accés del PSOE al poder. Així que Martí Jusmet, un home amb fam de despatax, però no de popularitat, va buscar-se els "incalculables" serveis de Joan Cirera, un antic funcionari del govern civil, per tractar personalment les delicades qüestions de representació pública –¿recorden l'afer Julio Feo?– en un país, Catalunya, on Pujol i els seus consellers volien ser presents en

Esbós d'una reforma pendent

L'anàlisi de l'administració perifèrica és, en paraules del nou delegat del Govern, Miquel Solans, una de les prioritats de la seva acció. Narcís Serra, el vicepresident del govern, encara seria més eloqüent. L'executiu ha d'emprendre "la reforma de l'administració perifèrica de l'estat per fer-la més senzilla i simplificar-la, de manera que s'evitin duplicitats". Cal convèncer Pujol que hi ha voluntat de canvi. Suprimint, per exemple, els governs civils, la *bèstia negra* del nacionalisme. O iniciant, més aviat, els passos previs per a la seva hipotètica *racionalització*. Vegem-ho.

Els governs civils ja només actuen sobre certs tràmits administratius, com les multes governatives, els permisos per a reunions i manifestacions, la coordinació dels serveis de protecció civil o organismes, marginals com el Jurat Provincial d'Expropiació Forçosa. Però manen, i molt, en l'ordre públic ja que el delegat del Govern *delega* la direcció i coordinació de les forces policials en els governadors civils. Aquest seria el canvi. Sempre que Interior no ho aturi, el delegat del govern centralitzaria aquestes funcions quan, fins ara, es limitava a la pura *supervisió*. D'aquesta manera, s'apuntalaria la missió política i estratègica de la Delegació mentre que el govern civil passaria a convertir-se en una estructura funcional neutra: assumiria les competències de les direccions provincials dels ministeris i potenciaria les relacions amb les corporacions locals. Això obligaria, també, a redefinir les funcions de la Comissió de Coordinació, que reuneix, de forma regular, els quatre governadors civils del Principat, el secretari general de la Delegació, el cap del Gabinet Tècnic, l'advocat de l'estat i els delegats territorials o directors provincials.

El gran joc passa per un canvi que no canviï res: supressió formal del càrrec de governador civil però manteniment de la presència efectiva del govern espanyol, província a província, reforçant els vincles de l'administració estatal la local. Directament del centre a la província, limitant, d'altra banda, possibles hipòtesis de província única. Si el joc acaba bé, es proclamaria la fi dels governs civils *tal com s'entien* tot reforçant, i modernitzant, el paper de l'estat central a Catalunya. I tot-hom podria felicitar-se'n. Nacionalista o espanyolista.

O. M.

tots els actes. Només la impossible visita de Gorbatxov a Pujol, desestimada pels serveis del president soviètic, va provocar malestar entre Cirera i Prenafeta, l'exsecretari del president de la Generalitat. Però, d'aquesta, se'n va sortir.

En canvi, la prolongada estada de Martí Jusmet al Palauet del carrer de Mallorca no ha pogut escapar de les oscil·lacions constants de la política catalana. Tots els principals pols de tensió entre CiU i el PSOE, han tingut derivacions personals, i Francesc Martí Jusmet no n'ha quedat al marge: la matisada enemistat entre Jordi Pujol i Felipe González, ratificada, *ad infinitum*, per la presentació d'una querrela criminal contra Banca Catalana per part de la Fiscalia General de l'Estat, el 23 de maig de 1983, just després de l'abassegadora victòria electoral de CiU a les eleccions autonòmiques, va significar, per als representants de l'estat a Catalunya, la paralizació dels contactes d'alt nivell –leina-pont reservada a Martí Jusmet– i l'alentiment de les instàncies negociadores conjuntes Govern central-Generalitat on es troben representants d'aquestes dues administracions per vehicular contenciosos pendents. Sobre la taula d'aquesta comissió, Martí Jusmet va aprendre a "parlamentar" amb el pujolisme. Fins al punt que les onades de crisi permanent estat-Generalitat no han impedit a Martí Jusmet convertir-se en l'interlocutor reconegut davant l'administració autònoma, tant per l'excel·lent cobertura que ha tingut des de ministeris claus –Interior, Justícia o Presidència– com per la seva perseverança a mantenir "totes les línies obertes" en els periòdics enfrontaments amb la Generalitat. Gràcies al seu lema –"No és difícil parlar amb el delegat del govern, el que és difícil és que digui coses"–, Martí Jusmet pot reunir-se amb qui vulgui i quan vulgui. Sempre que no es compromet l'estat, tot és negociable. Ell pot ser filtre, pont o tampó però no és –ni ha estat– un simple executor.

Quan ha parlat amb la premsa, s'ha permès atacs puntuals que, en boca d'un altre, haurien comportat peticions de cessament. Ha teoritzat el ritme del nacionalisme considerant-lo una mena de *bicicleta*: "La lògica del nacionalisme és com la d'anar amb bicicleta. Necessites pedalejar perquè, si t'atures, la bicicleta cau". Ha acusat CiU de forçar l'estratègia de la tensió permanent i, si s'escau, de fonamentalisme. S'ha pronunciat, per exemple, contra els "excessos" de l'administració autònoma en la gestió de les

loteries i l'han acusat d'haver impedit als Mossos d'Esquadra portar armes en missions de protecció del president Pujol a l'estranger.

Les principals acusacions, encara que soterrades, s'han dirigit contra l'oficina de premsa d'aquesta Delegació que, segons certs sectors afins al nacionalisme, ha tendit a amagar informació històrica procedent de diferents serveis policíacs, sobretot els arxius de la Prefectura Superior de Policia de la Via Laietana.

Aquest gabinet de premsa, organitzat, en la seva primera fase, pel periodista Joan Busquet, ex-redactor del *Diario de Terrassa* i de l'agència Europa Press, que provenia dels nuclis d'oposició antifranquista propers al PSUC, es va encarregar també d'anar actualitzant la documentació sobre els diversos moviments polítics i socials que es movien a Catalunya. Molta d'aquesta informació ha estat utilitzada pels cercles restringits del govern espanyol, sobretot en la lluita antiterrorista, però, prop del govern català, es considera que diversos dossiers relatius a actuacions suposadament delictives, o irregulars, de la Generalitat de Catalunya poden haver arribat, aquests darrers anys, a alguns mitjans de comunicació per aquesta via. Són, en tot cas, sospites que no desmenteixen la saviesa política de Francesc Martí Jusmet, basada en un minucios "camuflatge institucional".

A L'OMBRA

L'estratègia del camuflatge limita voluntàriament l'abast de les seves competències al camp polític i deixa a mans del govern civil matèries tan delicades com l'ordre públic o l'aplicació de la llei d'estrangeria. Cenyint-se a una agenda de contactes privilegiats, no tan sols institucionals, Martí Jusmet ha disposat d'una xarxa d'informació reservada —"els governadors civils són les antenes del govern", deia— que li permetia dedicar-se a la seva tasca principal: el control

governamental sobre el desplegament autònom (Mossos d'Esquadra, televisió pública, finançament...) i la intervenció sobre les matèries "delicades" de seguretat: ja que, tot i dependre funcionalment de presidència, els delegats del Govern reben sou i partides del Ministeri de l'Interior.

Així, Francesc Martí Jusmet ha anat explicant —*ergo* controlant— a l'opinió pública les diferents fases de creixement, crisi i desaparició de Terra Lliure. I

Miquel Solans, en les seves primeres declaracions com a delegat del Govern, ha afirmat que la desaparició dels governs civils és negociable.

ARXIU

aquest seguiment es feia tan evident que, el juny de 1989, el delegat del Govern es permetia ser agosaradament profètic: "És possible que, pels Jocs Olímpics, no hi hagi Terra Lliure ni *complot dels anells*". Aquesta comesa no podia deixar-la, encara que ho desitgés, fins deixar enllestits els últims serrells olímpics. Deixa pendent la pacificació definitiva d'un escenari polític, el de l'independentisme militant, que va començar amb l'autodissolu-

ció de Terra Lliure, l'estiu de 1991, i havia d'implicar el retorn, totalment paralytitzat, de Pere Bascompte a l'estat espanyol. Després de la gran operació antiterrorista de l'estiu de 1992, que Martí Jusmet va contribuir a "suavitzar" parant certes ordres d'escorcoll massa escandaloses, es va reemprendre una línia de contactes institucionals, amb el trasllat dels presos independentistes al centre penitenciari de Can Brians, i es van establir converses regulars —ara ja semipúbliques— amb sectors independentistes disposats a abandonar plantejaments de lluita armada a canvi d'una "solució digna" per a presos i refugiats.

En aquesta línia de "camuflatge institucional", Martí Jusmet, *bon vivant* i acceptable gourmet, s'ha atorgat "les feines fosques" mentre cedia la "feina bruta" a Ferran Cardenal, el governador civil de Barcelona, que va donar al manteniment de l'ordre públic una notable rellevància social. Ja en l'11 de Setembre de 1983, Cardenal va denunciar la "passivitat" dels Mossos d'Esquadra durant la crema de dues banderes espanyoles. Dos anys després, la famosa carregada policíaca contra una manifestació independentista, el 23 d'abril, on molta gent va resultar ferida, el definia, davant del nacionalisme, com la vella representació —fatxada i autoritària— dels pitjors tics espanyolistes, una imatge que Cardenal no ha desfet millorant, d'aquesta manera, la imatge del negociador Martí. El vet de Pujol a Cardenal

per "succeir" Martí Jusmet ha estat, doncs, el final previsible. Aquest agost finalment estienc, Miquel Solans ha jurat el càrrec de delegat del govern i ha insinuat que, respecte als governadors civils, tot és negociable.

El dia del seu comiat, Martí Jusmet va llegir-se l'epitafi: "He treballat —remarcava— perquè Catalunya s'integrés més dins d'Espanya i s'hi sentís còmoda".

Oriol Malló